

Brussel, 22 maart 2018

Advies 2018/05

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Pensionering en vrijstelling van bijdragen

Aan het Comité wordt voor advies een voorontwerp van wet voorgelegd dat vanaf 1 juli 2018 voorziet dat zelfstandigen die ná de wettelijke pensioenleeftijd met pensioen gaan, geen bijdragen meer verschuldigd zijn voor het kwartaal waarin het pensioen ingaat, op voorwaarde dat ze hun beroepsactiviteit stopzetten tijdens datzelfde kwartaal. Het Comité brengt een positief advies uit over dit voorontwerp. Het meent dat de maatregel past in het ruimere beleidsstreven om mensen langer aan het werk te houden. Het Comité gaat er bovendien van uit dat het verlies aan bijdragen die de voorgestelde hervorming met zich meebrengt, (gedeeltelijk) zal gecompenseerd worden door het feit dat de maatregel een mogelijke drempel wegneemt voor zelfstandigen om hun loopbaan te verlengen.

Het voorontwerp van wet dat voor advies aan het Comité wordt voorgelegd, heft het verschil in bijdrageplicht op dat momenteel voor het kwartaal van pensionering bestaat tussen zelfstandigen die op de wettelijke pensioenleeftijd of vervroegd met pensioen gaan enerzijds, en zelfstandigen die met pensioen gaan na de wettelijke pensioenleeftijd anderzijds.

1 Bestaande situatie

Vandaag zijn onderworpenen aan het sociaal statuut geen bijdragen verschuldigd voor het kwartaal waarin zij de wettelijke pensioenleeftijd bereiken of als zelfstandige een vervroegd rustpensioen verkrijgen, op voorwaarde dat ze hun beroepsbezigheid in de loop van datzelfde kwartaal stopzetten¹. Zelfstandigen die hun pensioen opnemen na de wettelijke pensioenleeftijd, genieten dergelijk bijdragevoordeel voor het kwartaal van stopzetting niet. Omdat deze laatste groep zelfstandigen voor het kwartaal van stopzetting een verlaagde bijdrage betaalt (14,7 %), bouwt hij voor dat kwartaal - ondanks de bijdragebetaling - geen pensioenrechten op.

¹ Artikel 15, § 2, 2de lid, 2^e van het KB nr. 38

2 Het voorstel

Het voorontwerp van wet voorziet dat vanaf 1 juli 2018 ook zelfstandigen die ná de wettelijke pensioenleeftijd als zelfstandige met pensioen gaan geen bijdragen meer verschuldigd zijn voor het kwartaal waarin het pensioen ingaat, op voorwaarde dat ze hun beroepsactiviteit stopzetten tijdens datzelfde kwartaal.

3 Budgettaire inschatting

Indien wordt uitgegaan van :

- de evolutie van het aantal zelfstandigen dat i) in de periode 2013-2015 ouder was dan 65 jaar én ii) zijn activiteit in hetzelfde kwartaal heeft stopgezet als datgene waarin hij zijn pensioen opnam;
- de veronderstelling dat het inkomensniveau van de zelfstandigen in hun laatste loopbaanjaar 86,8%² bedraagt van het gemiddeld inkomen van zelfstandigen;

wordt het verlies aan bijdragen als gevolg van de voorgestelde maatregel door het Actuarieat van de DG Zelfstandigen (FOD Sociale Zekerheid) geraamd op 220.206 EUR per jaar.

Tabel 1. Aantal zelfstandigen ouder dan 65 jaar dat zijn activiteit stopzette én zijn pensioen opnam in hetzelfde kwartaal

Jaar	Aantal zelfstandigen
2013	386
2014	394
2015	318
2016	278
2017	245

Bron : Actuarieat, DG Zelfstandigen, FOD Sociale Zekerheid

4 Advies van het ABC

Het Comité brengt een positief advies uit over het voorontwerp van wet dat voor advies wordt voorgelegd.

Het Comité wijst er op dat de voorgestelde maatregel tegemoet komt aan een recente uitspraak van het arbeidshof van Gent. In zijn arrest van 10 oktober 2017 oordeelde dit immers dat niets het verschil in behandeling tussen de zelfstandigen die met pensioen gaan wanneer ze de

² Dit stemt overeen met de verhouding tussen de inkomsten van de zelfstandigen in de leeftijdsgroep van 65 tot 70 jaar enerzijds en de gemiddelde inkomsten van de zelfstandigen.

wettelijke pensioenleeftijd bereiken (of ervóór) enerzijds en de zelfstandigen die op een latere leeftijd met pensioen gaan anderzijds, objectief en redelijk rechtvaardigt.

Verder meent het Comité dat de voorgestelde maatregel past in het ruimere beleidsstreven om mensen langer aan het werk te houden. Immers, dat een vrijstelling van bijdragen voor het kwartaal waarin de activiteit wordt stopgezet vandaag enkel geldt wanneer een zelfstandige zijn pensioen vervroegd of op de wettelijke pensioenleeftijd opneemt, kan voor de zelfstandige die overweegt om zijn activiteit verder te zetten na de pensioenleeftijd een drempel vormen om dit ook effectief te doen. Het ontradend effect van deze regeling wordt mogelijk nog versterkt door de vaststelling dat :

- de betaling van een bijdrage voor het betreffende kwartaal geen bijkomende pensioenrechten oplevert;
- er sinds 1 januari 2015 voor de gepensioneerde zelfstandige vanaf de leeftijd van 65 jaar geen enkele beperking meer is op de uitoefening van een beroepsactiviteit. Het pensioen kan door de betrokkenen ongelimiteerd worden gecumuleerd met beroepsinkomsten;
- er bij de vervroegde opname van het pensioen sinds 1 januari 2014 geen negatieve correctie meer wordt toegepast op het pensioenbedrag in de vorm van een pensioenmalus.

Het Comité gaat ervan uit dat het verlies aan bijdragen die de voorgestelde hervorming met zich meebrengt, (gedeeltelijk) zal gecompenseerd worden door het feit dat de maatregel een mogelijke drempel wegneemt voor zelfstandigen om hun loopbaan te verlengen. Het merkt in dit verband overigens op dat de geraamde jaarlijkse kostprijs eerder beperkt is en dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen een structureel overschot kent (ten belope van 182 miljoen EUR in 2017 en in 2018 geraamd op 205 miljoen EUR ; telkens gerealiseerd zonder de toekenning van een evenwichtsdotatie³). Het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen kan de budgettaire last van deze corrigerende maatregel dus zonder meer dragen. In dit verband stelt het Comité zich overigens de ruimere vraag of de sociale bescherming van zelfstandigen het vereiste niveau bereiken.

³ In de nieuwe financieringswijze (2016) van de sociale zekerheid mag de evenwichtsdotatie voor het stelsel van de zelfstandigen niet minder bedragen dan 1/9de van de evenwichtsdotatie die aan het stelsel van de werknemers wordt toegewezen. Dit is het aandeel waarop het sociaal statuut principieel recht heeft om hetzelfde financieringsniveau als bij de werknemers te realiseren. De toekenning van de evenwichtsdotatie mag evenwel niet leiden tot een positief saldo in het stelsel van de zelfstandigen. Omwille van dergelijk positief saldo werd aan het sociaal statuut zelfstandigen in 2017 en 2018 geen evenwichtsdotatie toegekend. Voor 2018 zou men volgens de 1/9de-regel een evenwichtsdotatie bekomen van 250 miljoen EUR.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 22 maart 2018,

**Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris**

**Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter**